

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2012–2015

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Martina Hanyšová

Rozhodčí řízení ve sporech se spotřebitelem

Praha 2015

Vedoucí bakalářské práce:
JUDr. Ing. Martin Kohout Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR PART TIME STUDIES

2012-2015

BACHELOR THESIS

Martina Hanyšová

Arbitration in disputes whit consumers

Prague 2015

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

JUDr. Ing. Martin Kohout Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Martina Hanyšová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucímu bakalářské práce panu JUDr. Ing. Martinovi Kohoutovi Ph.D. za jeho odborné rady a ochotu při zpracování této práce.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá rozhodčím řízením v České republice a jejím hlavním cílem je porovnání rozhodčího řízení před a po novele zákona č. 216/1994 Sb., zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, která nabyla účinnosti 1. 4. 2012. Popisuje jednotlivé subjekty rozhodčího řízení a zabývá se hlavními změnami, které přinesla novela na ochranu spotřebitele.

Klíčová slova

Ochrana spotřebitele, rozhodci, rozhodčí doložka, rozhodčí řízení, rozhodčí smlouva, spotřebitel.

Annotation

Bachelor thesis deals with arbitration in the Czech Republic and its aim is to compare arbitration before and after the amendment of the act no. 216/1994 Sb., law on arbitration Proceedings and Enforcement of arbitral awards as amended, which became effective April 1, 2012. Describes the different entities arbitration and discusses the major changes brought about by the amendment to protect consumers.

Key words

Arbiter, arbitration, arbitration agreement, arbitration clause, consumer, consumer protection.

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 ROZHODČÍ ŘÍZENÍ.....	11
1.1 Pojem rozhodčího řízení.....	11
1.2 Druhy rozhodčího řízení.....	12
1.2.1 Rozhodčí řízení ad hoc.....	12
1.2.2 Institucionální rozhodčí řízení.....	13
1.3 Prameny právní úpravy rozhodčího řízení.....	14
1.4 Spotřebitel.....	15
1.4.1 Smlouvy uzavírané se spotřebitelem.....	16
2 ROZHODČÍ SMLOUVA.....	18
2.1 Obecná charakteristika.....	18
2.2 Druhy rozhodčích smluv.....	19
2.3 Právní úprava po novele 2012.....	19
2.3.1 Informační povinnost.....	21
2.3.2 Náležitosti rozhodčí doložky.....	21
3 ROZHODCI.....	24
3.1 Povinnosti rozhodce.....	24
3.2 Jmenování a vyloučení rozhodců.....	25
3.2.1 Pravomoc rozhodců.....	27
3.3 Právní úprava po novele z roku 2012.....	27
3.3.1 Obecné předpoklady pro výkon funkce rozhodce.....	27
3.3.2 Předpoklady rozhodce při řešení sporů se spotřebitelem.....	28
3.3.3 Práva a povinnosti rozhodce.....	29
3.3.3.1 Pravomoc rozhodců ve spotřebitelských sporech.....	31
4 FUNKCE OBECNÝCH SOUDŮ V ROZHODČÍM ŘÍZENÍ.....	32
4.1 Obecně k funkcím obecných soudů.....	32
4.1.1 Pomocná funkce obecných soudů.....	32

4.1.2	Nařízení předběžného opatření	33
4.1.3	Provádění důkazů	33
4.2	Kontrolní funkce obecných soudů.....	34
4.2.1	Zrušení rozhodčího nálezů soudem.....	35
4.2.2	Zrušení rozhodčího nálezů ve spotřebitelských sporech.....	36
4.2.3	Zastavení výkonu rozhodnutí.....	37
5	OCHRANA SPOTŘEBITELE.....	39
5.1	Ochrana spotřebitele při uzavírání rozhodčí smlouvy.....	41
5.2	Ochrana spotřebitele v průběhu rozhodčího řízení.....	44
6	VÝHODY A NEVÝHODY ROZHODČÍHO ŘÍZENÍ	45
6.1	Výhody	45
6.2	Nevýhody.....	46
	ZÁVĚR.....	47
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	49
	SEZNAM PŘÍLOH.....	51

ÚVOD

Uzavření smluvního vztahu kde může hrát svou roli rozhodčí doložka, se v dnešní době nevyhne nikdo z nás. Každý se dříve či později dostane do situace, kdy bude muset uzavřít například smlouvu o dílo. V ideálním světě by měly smluvní strany plně rozumět právním náležitostem smluvního vztahu, který se chystají uzavřít. Bohužel praxe ukazuje spíše opak. Spotřebitel si plně neuvědomuje práva a povinnosti, které ze smluvního vztahu vyplývají a naopak obchodník spoléhá na neznalost spotřebitele a na převahu ve vyjednávacím procesu. Z toho lze usoudit, že strany, které smlouvu uzavírají, nemají dostatečné znalosti o rozhodčím řízení a nedokážou posoudit případné výhody či nevýhody řešení sporu v tomto řízení.

Tématem této práce je rozhodčí řízení ve sporech se spotřebitelem. Toto téma jsem si zvolila nejen z důvodu vlastního zájmu, ale také z důvodu zjištění ochrany práv spotřebitele ve spotřebitelských sporech a v neposlední řadě z důvodu pochybností o znalosti rozhodčího řízení v široké veřejnosti.

Rozhodčí řízení je vnímáno jako alternativní způsob řešení sporů, které je oproti řízení před soudem obecným rychlejší, efektivnější a méně nákladné. Na druhou stranu se však v minulosti rozhodčí řízení potýkalo ve spotřebitelských sporech s problémy slabšího postavení jedné ze stran.

Cílem práce bude charakteristika rozhodčího řízení, právní úprava rozhodčího řízení po novele zákona č. 216/1994 Sb., která nabyla účinnosti 1. 4. 2012 se zaměřením na posílení ochrany spotřebitele ve spotřebitelských sporech.

Protože je tato práce spíše teoretická, pro vypracování jsem použila metodu popisnou, kterou se budu snažit popsat a vysvětlit celý proces rozhodčího řízení se zaměřením na spory ze spotřebitelských smluv. Budu čerpat zejména z publikací, kterých bylo napsáno dostatek, ze soudních rozhodnutí, směrnic a především z platných právních předpisů platných v České republice.

Nejprve se zaměřím na charakteristiku rozhodčího řízení a jeho zakotvení ve vnitrostátních předpisech. Vysvětlím definici spotřebitele a doplním právní úpravu smluv uzavíraných se spotřebitelem. Následně se budu věnovat rozhodčím smlouvám, jejími druhy a novelou zákona, která stanovuje přísnější pravidla při uzavírání rozhodčích doložek. Poté se zaměřím na rozhodce, jejich jmenování,

povinnosti a vyloučení a následně doplním právní úpravu, která upravuje obecné předpoklady pro funkci rozhodce a jeho práva a povinnosti v případě řešení spotřebitelských sporů.

Ve druhé části se budu zabývat funkcí obecných soudů v rozhodčím řízení, kdy obecné soudy realizují funkci dvojího typu. Vysvětlím rozdíl mezi zrušením rozhodčího nálezu soudem u nespotebitelných sporů a sporů ze spotřebitelských smluv a právní úpravu zastavení výkonu rozhodnutí.

Dále se v práci zaměřím na ochranu spotřebitele, kde uvedu dva dokumenty, které měly zásadní dopad na spotřebitelskou legislativu a jejich úkolem bylo posílení důvěry spotřebitelů v mimosoudním sporu. Budu se věnovat ochraně spotřebitele při uzavírání rozhodčí doložky a zajištění ochrany spotřebitele v průběhu rozhodčího řízení.

V závěru práce se pokusím zhodnotit výhody a nevýhody rozhodčího řízení, a zda novela rozhodčího řízení přinesla účinné mechanismy na ochranu spotřebitele a posílení jeho strany ve vztahu k podnikateli.

1 ROZHODČÍ ŘÍZENÍ

1.1 Pojem rozhodčího řízení

Rozhodčí řízení je vnímáno jako mimosoudní způsob řešení majetkových sporů nestrannými a nezávislými rozhodci, kteří mají pravomoc o meritu sporu autoritativně rozhodnout. Musí se jednat o takové spory, které jsou podle právních předpisů arbitrabilní, tedy spory, které jsou způsobilé pro rozhodčí řízení.¹ Charakteristickými znaky rozhodčího řízení jsou nezávislost a nestrannost rozhodců, vyloučení příslušnosti státních soudů ve prospěch rozhodčího senátu a pravomoc rozhodčího soudu rozhodnout o sporu s konečnou platností². Rozhodčí soud vydává závazné rozhodnutí ve formě rozhodčího nálezu, který má stejný účinek jako soudní rozhodnutí a je tedy i exekucním titulem.

V rozhodčím řízení ve sporech se spotřebitelem musí být vždy na jedné straně spotřebitel a na straně druhé fyzická nebo právnická osoba, která obvykle jedná v souvislosti s podnikáním a zajišťuje plnění dle smlouvy, v opačném případě by se jednalo o spor mezi dvěma fyzickými osobami a v tomto případě by se spor řídil předpisy v rámci toho kterého právního řádu.

Podstatou rozhodčího řízení je, že se strany mohou smluvně dohodnout, že se jejich majetkové spory budou rozhodovat jedním nebo více rozhodci nebo stálým rozhodčím soudem a touho dohodou dochází k vyloučení pravomoci věc projednat nebo rozhodnout před soudem obecným. Povaha rozhodčího řízení je tedy dána projevem smluvní vůle stran, která by měla respektována v průběhu celého rozhodčího řízení.

¹ KOCINA, J; POLÁČEK, B. et al. *Aktuální otázky rozhodčího řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. str.65

² BĚLOHLÁVEK, J. Alexander. *Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení*. Praha: C. H. Beck, 2012. str. 12

Tyto základní odlišnosti vylučují, aby na spory řešené v rozhodčím řízení byly aplikovány procesní pravidla obecného soudního řízení.³

Novela zákona o rozhodčím řízení v roce 2012 zavedla do rozhodčího řízení ochranné mechanismy pro spotřebitele a tím došlo k rozdělení rozhodčího řízení na obecné a ty, které se týkají spotřebitelských sporů, kdy pro tyto spory bude platit jiný režim.

1.2 Druhy rozhodčího řízení

Rozhodčí řízení lze dělit podle několika kritérií. Rozlišujeme rozhodčí řízení na řízení bez povinného předstupně a řízení s předstupněm. Dále na rozhodčí řízení bez časového omezení a řízení daného stranami a na řízení s časovým omezením.⁴ A dále na rozhodčí řízení ad hoc a institucionální rozhodčí řízení.

1.2.1 Rozhodčí řízení ad hoc

Jedná se o typ rozhodčího řízení, ve kterém spor rozhoduje rozhodce nebo rozhodčí senát, kteří jsou jmenováni pro konkrétní spor nebo pro konkrétní spory mezi stranami a po ukončení sporu jejich existence končí. Jmenován je buď stranami přímo, oprávněnou třetí osobou nebo kombinací obou způsobů. Výhodou tohoto řízení je, že mají sporné strany určitou míru flexibility ať už v místě konání řízení nebo ve jmenování a počtu rozhodců. Tento typ řízení není vhodný u případů, kdy strany nemají zkušenosti s rozhodčím řízením nebo kdy spor rozhodují méně zkušení rozhodci.

³ KOCINA, J; POLÁČEK, B. et al. *Aktuální otázky rozhodčího řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. str. 100

⁴ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. 87

1.2.2 Institucionální rozhodčí řízení

Jedná se o typ rozhodčího řízení, ve kterém spor rozhoduje rozhodčí instituce, kterou je rozhodčí soud. Stálý rozhodčí soud má na rozdíl od rozhodčího řízení ad hoc stálé sídlo, statutární orgány, administrativní aparát a předem stanovená pravidla řízení. Stranám je tedy předem jasný určitý procesní postup a meze volnosti, která jim pravidla vymezují. Podle ustanovení § 13 zákona o rozhodčím řízení (ZRR) stálé rozhodčí soudy mohou vydávat své statuty a řády, které mohou být uveřejněny v Obchodním věstníku. Tyto statuty a řády umožňují způsob jmenování rozhodců, jejich počet a výběr rozhodců vázat na seznam vedený u stálého rozhodčího soudu. Dále mohou určovat způsob řízení, rozhodování a pravidla o nákladech řízení a odměňování rozhodců.

Rozhodčí soudy mohly být zřizovány pouze na základě zákona. Tuto podmínku vzniku rozhodčích soudů novela zákona o rozhodčím řízení zásadním způsobem upravila. Podle ustanovení § 13 odst. 1 platí, že:

*„ Stálé rozhodčí soudy mohou být zřízeny pouze jiným zákonem nebo jen tehdy, pokud jejich zřízení jiný zákon výslovně připouští. “*⁵

Na území České republiky existují tři rozhodčí soudy:

- Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky,
- Burzovní rozhodčí soud při Burze cenných papírů v Praze, a.s.,
- Rozhodčí soud při Českomoravské komoditní burze Kladno.

Novelou zákona o rozhodčím řízení dále bylo ustanoveno, že rozhodci ad hoc nebo jejich sdružení nemůžou vyvolávat zdání, že se jedná o stálý rozhodčí soud. Toto ustanovení je zakotveno v § 13 odst. 4, které zní:

*„ Nikdo není oprávněn používat při výkonu své činnosti takové označení, které vyvolává klamnou představu, že se jedná o stálý rozhodčí soud podle tohoto zákona, není-li k používání takového označení oprávněn podle jiného právního předpisu nebo mezinárodní smlouvy, která je součástí právního řádu. “*⁶

⁵ § 13 odst. 1 zákona č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

⁶ § 13 odst. 4 zákona č. 19/2012 Sb., zákona č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související

Výběr stálého rozhodčího soudu tak představuje zajištění vyššího stupně jistoty a zajištění předvídatelnosti o řadě otázek, které se stanou aktuálními při vzniku sporu, nikoliv při uzavírání rozhodčí smlouvy.

1.3 Prameny právní úpravy rozhodčího řízení

Prameny rozhodčího řízení jsou vnitrostátní a mezinárodní. Vzhledem k tématu práce je zaměřeno pouze na prameny vnitrostátní.

Základní vnitrostátní normou rozhodčího řízení je zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, v platném znění. Tento zákon upravuje:

„rozhodování majetkových sporů nezávislymi a nestrannými rozhodci a výkon rozhodčích nálezů.“⁷

Dále upravuje rozhodčí smlouvy, určování, jmenování a vyloučení rozhodců, proces rozhodčího řízení a zastavení nařízení výkonu rozhodnutí. Tento zákon byl v roce 2012 novelizován zákonem č. 19/2012 Sb.

Dalším pramenem je zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Tento zákon upravuje postup soudu a účastníků ve všech občanskoprávních řízeních, primárně občanské řízení soudní. V zákoně o rozhodčím řízení je odkaz na občanský soudní řád v § 30, kdy se užijí na rozhodčí řízení přiměřená ustanovení občanského soudního řádu, pokud zákon nestanoví jinak.

Dalšími prameny rozhodčího řízení jsou:

- Zákon č. 223/1994 Sb., o sloučení Československé obchodní a průmyslové komory s Hospodářskou komorou České republiky, o některých opatřeních s tím souvisejících a o změně a doplnění zákona České národní rady č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, ve znění zákona č. 121/1993 Sb.,

zákony

⁷ § 1 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů ze dne 1. listopadu 1994

- Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve kterém je upraveno postavení stálého rozhodčího soudu ve sporech na regulovaném trhu,
- Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém,
- Řád rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky.

1.4 Spotřebitel

Definice spotřebitele byla uvedena v původním znění zákona č. 40/1964 Sb., kde spotřebitel byl definován jako osoba, která při uzavírání smluv nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti. Tato definice nesprávně naváděla k tomu, že by se mohlo jednat jak o fyzickou, tak i právnickou osobu.⁸

Tento problém byl odstraněn účinností novely zákona č. 155/2010 Sb., a tyto pochybnosti odstranil zákon č. 89/2012 Sb., který definuje spotřebitele jako fyzickou osobu. Pojem spotřebitel je v ustanovení § 419, které zní:

„Spotřebitelem je každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná.“⁹

Touto změnou právnické osoby ztratily ochranu, kterou jim právní řád přiznával a naopak nový občanský zákoník přišel s konceptem slabší strany, který má širší vymezení než jen na spotřebitele. Nejčastěji je tedy nepodnikatel ve vztahu k podnikateli nejslabší stranou a v občanském zákoníku lze nalézt vyvratitelnou domněnku, že spotřebitel je vždy slabší stranou. Tuto domněnku lze nalézt v § 433, odst. 2 občanského zákoníku ve znění:

„ Má se za to, že slabší stranou je vždy osoba, která vůči podnikateli v hospodářském styku vystupuje mimo souvislost s vlastním podnikáním.“¹⁰

⁸ VÍTOVÁ, B. *Nepřiměřená ujednání ve spotřebitelských smlouvách po rektifikaci soukromého práva*. 2. Vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, str. 22

⁹ § 419 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰ § 433 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Spotřebitel tedy nemusí prokazovat, že je slabší stranou, protože se za ní automaticky považuje a naopak podnikatel by musel prokazovat, že slabší stranou není.

Spotřebitel je upraven jako protipól podnikateli, kterým je ten, kdo samostatně, na vlastní účet, na vlastní odpovědnost a soustavně za účelem dosažení zisku vykonává výtěžnou činnost. Nově se ale také pro účely ochrany spotřebitele za podnikatele považuje každá osoba, která uzavírá smlouvy související s její vlastní obchodní, výrobní činností nebo při samostatném výkonu jejího povolání, popřípadě osoba, která svým jménem jedná na účet podnikatele.¹¹

Spotřebitel je tedy vnímán jako neprofesionál, který je v nevýhodě vůči profesionálnímu podnikateli, který je znalý práv, profesionálních zkušeností a v neposlední řadě s lepší dostupností právních služeb. Proto byla potřeba vyrovnat tuto nevýhodu zvýšením ochrany spotřebitele.

1.4.1 Smlouvy uzavírané se spotřebitelem

Právní úprava v zákoně č. 40/1964 Sb., užívala označení smluv uzavřených se spotřebitelem jako spotřebitelské smlouvy. To mělo za následek, že spotřebitelská smlouva mohla evokovat, že se jedná o zvláštní typ smlouvy. Novelou zákona č. 367/2000 Sb., do zákona č. 89/2012 Sb., bylo zvoleno označení „Zvláštní ustanovení o smlouvách uzavíraných se spotřebitelem.“ Jedná se o obecné ustanovení týkající se zvláštního způsobu uzavírání u všech smluv, kterými jsou smlouvy kupní, smlouvy o dílo, ale i smlouvy příkazní nebo zprostředkovatelské, kdy na jedné straně vystupuje spotřebitel a na straně druhé podnikatel. Je tedy kladen důraz na strany smlouvy, nikoliv na smluvní typ. Vzhledem k tomu, že se jedná o zažité označení těchto ustanovení jako „spotřebitelské smlouvy“, zákon č. 89/2012 Sb., tento pojem užívá jako legislativní zkratku.¹²

¹¹ VÍTOVÁ, B. *Nepřiměřená ujednání ve spotřebitelských smlouvách po rektifikaci soukromého práva*. 2. Vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, str. 23

¹² VÍTOVÁ, B. *Nepřiměřená ujednání ve spotřebitelských smlouvách po rektifikaci soukromého práva*. 2. Vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, str. 24

Zásadní dopad na spotřebitelskou legislativu má směrnice Rady č. 93/13/EHS o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách ze dne 5. dubna 1993 (dále jen „směrnice“). Tato směrnice stanoví, že standardní ustanovení ve spotřebitelských smlouvách mohou spotřebitelé napadnout jako nespravedlivé. Nespravedlivá nebo nepřiměřená ujednání podle ní způsobují výraznou nerovnováhu v neprospěch spotřebitele a jsou v rozporu s požadavkem přiměřenosti. Zda jsou tyto podmínky splněny, je ponecháno na posouzení soudu.¹³

Směrnice je velmi důležitá, neboť k ní vydal Soudní Dvůr EU několik rozhodnutí. Tato rozhodnutí byla velmi významná z pohledu ochrany slabší strany v rozhodčím řízení a zákonodárce je promítnul do novely z roku 2012. Součástí směrnice je příloha, která tvoří přehled smluvních podmínek, které lze považovat za nepřiměřené v případě, není-li prokázán opak. Aplikací této přílohy ke směrnici na rozhodčí řízení ve spotřebitelských sporech se budu zabývat v kapitole ochrany spotřebitele.

¹³ BĚLOHLÁVEK, J. Alexander. *Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení*. Praha: C. H. Beck, 2012. str. 82

2 ROZHODČÍ SMLOUVA

2.1 Obecná charakteristika

Platná rozhodčí smlouva je jednou ze základních podmínek rozhodčího řízení a její existence je zákonným předpokladem samotného rozhodčího řízení. Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 30. října 2008 uvedl, že pokud není rozhodčí smlouva, není rozhodce oprávněn o sporu rozhodnout.¹⁴ V případě, že by byl i přesto rozhodčí nález vydán, nebyl by rozhodčí nález platným exekučním titulem.

Důležitými prvky pro existenci rozhodčí smlouvy jsou vůle stran podřídit existující nebo vzniklý spor v budoucnu do pravomoci rozhodců a přesunutí pravomocí z obecných soudů na soudy rozhodčí nebo na rozhodce a kdy tento projev vůle musí být v rozhodčí smlouvě jednoznačně vyjádřen.¹⁵ Smluvní strany se v rozhodčí smlouvě mohou dohodnout, že majetkové spory bude rozhodovat jeden nebo více rozhodců anebo stálý rozhodčí soud. Rozhodčí smlouva musí splňovat z hlediska formy, formu písemnou. Při nesplnění této podmínky je smlouva neplatná. Tuto podmínku potvrdil i Nejvyšší soud České republiky v rozsudku ze dne 17. 12. 2013 kdy zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze o rozhodčím nálezu a vrátil věc k soudu k dalšímu řízení. Odůvodněním byla neexistence písemné formy rozhodčí smlouvy.¹⁶

Novelou zákona z roku 2012 byly podmínky rozhodčí smlouvy upraveny a stanoveny přísnější pravidla na ochranu spotřebitele, které musí být bezpodmínečně splněny, má-li rozhodčí smlouva stát základem rozhodčího řízení. Tyto podmínky budou detailněji rozebrány v dalších kapitolách.

¹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. Cdo 2857/2006 ze dne 30. října

¹⁵ KLEIN, B., DOLEČEK, M. *Rozhodčí řízení*. Praha: ASPI, a.s., 2007, str. 17

¹⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. Zn. 23 Cdo 3895/2011 ze dne 17. 12. 2013

2.2 Druhy rozhodčích smluv

Rozhodčí smlouvy lze dělit podle několika kritérií, ale nejpodstatnější dělení mající nejvýznamnější dopad jsou obsažena v ZRŘ, kdy dělíme rozhodčí smlouvy na smlouvu o rozhodci a rozhodčí doložku.

Smlouvu o rozhodci uzavírají strany po vzniku sporu. Touto smlouvou se novela nezabývá, protože spotřebitel si rizika při uzavírání této smlouvy uvědomuje.

Rozhodčí doložka se týká všech sporů, které by vznikly z určitého právního vztahu nebo z vymezeného okruhu právních vztahů¹⁷. Rozhodčí doložka je smluvní ujednání smlouvy hlavní.

2.3 Právní úprava po novele 2012

Novela zákona se váže hlavně k problematice využívání rozhodčího řízení ve sporech se spotřebitelem, tedy ve sporech vzniklých ze spotřebitelských smluv. Za účelem zvýšení ochrany spotřebitele novela doplnila několik opatření, které by měly zabezpečit, aby rozhodčí řízení, kdy účastníkem je spotřebitel, proběhlo plně v souladu se zákonem a dále aby spotřebitel mohl uplatit všechna svá práva.¹⁸

Dříve než budou rozebrány jednotlivé prvky spotřebitelské ochrany v rozhodčím řízení, je nezbytné uvést hlavní problémy, které vedly ke změně právní úpravy. V důvodové zprávě byly uvedeny tři hlavní problémy ve vztahu ke spotřebitelským sporům. Osoba rozhodce představovala první problém. Bylo nutné, aby byla stanovena přísnější kritéria pro rozhodce ve sporech, kde vystupuje slabší strana. Druhý problém byl v průběhu rozhodčího řízení, kdy bylo potřeba najít mechanismy, které zajistí spravedlivé rozhodování v rozhodčím řízení. Třetí problém se týkal povinnosti soudce posoudit platnost rozhodčí smlouvy z hlediska její nekalé povahy,

¹⁷ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. 128

¹⁸ LISSE, L. a kol. : *Euronovela zákona o rozhodčím řízení s judikaturou*, Praha: Ústav práva a právní vědy, o. p. s. 2012, str. 123

i když nebyla spotřebitelem v průběhu řízení nekalost tvrzena. Bylo třeba zkoumat nekalost rozhodčí smlouvy nejen v řízení o zrušení rozhodčího nálezu, ale i v průběhu nařízení výkonu rozhodnutí. Dosavadní právní úprava však umožňovala namítat důvody neplatnosti nejpozději při prvním úkonu v řízení.

Základními změnami v rozhodčím řízení ve spotřebitelských sporech je povinnost sjednání rozhodčí smlouvy samostatně tak, aby se zamezilo zamaskování rozhodčí smlouvy ve všeobecných obchodních podmínkách, které jsou součástí spotřebitelských smluv. Byla zavedena informační povinnost ve vztahu ke spotřebiteli, aby spotřebitel byl schopen posoudit důsledky, které pro něho uzavřením rozhodčí doložky mohou nastat.

Další změnou je povinnost vysokoškolského vzdělání u rozhodců, kteří budou spotřebitelské spory rozhodovat. Není již možné rozhodovat podle zásad spravedlnosti a rozhodčí nález je hmotněprávně přezkoumatelný obecnými soudy. Rozhodčí nález bude muset obsahovat odůvodnění a poučení o právu podat návrh na jeho zrušení k obecnému soudu. Nově bude mít spotřebitel kdykoliv a nejen pouze při prvním úkonu v rozhodčím řízení možnost namítat nedostatek pravomoci rozhodce, neplatnost nebo zánik rozhodčí smlouvy.

Poslední změnou je, že obecný soud bude moci přezkoumávat i bez návrhu spotřebitele podmínky pro odložení vykonatelnosti rozhodčího nálezu do 7 dnů od podání návrhu.¹⁹

V této kapitole se budu věnovat informačním povinnostem ve vztahu podnikatele ke spotřebiteli a náležitostem rozhodčí doložky. Ostatními změnami se budu věnovat v následujících kapitolách.

¹⁹ LISSE, L. a kol. : *Euronovela zákona o rozhodčím řízení s judikaturou*, Praha: Ústav práva a právní vědy, o. p. s. 2012, str. 124

2.3.1 Informační povinnost

Základní změnou v informovanosti spotřebitele je, že smlouva o řešení spotřebitelským sporů je uzavírána samostatně a nesmí být součástí podmínek nebo vložena do samotné hlavní smlouvy jinak je smlouva neplatná. Zákon o rozhodčím řízení tuto úpravu stanoví v § 3 odst. 3 ZRŘ. Hlavním důvodem této úpravy bylo zamezit situacím, kdy si spotřebitel nebyl vědom rozhodčí doložky ve smlouvě nebo ve smluvních podmínkách a tudíž si nebyl vědom ani o důsledcích při řešení případného sporu.

Další důležitou změnou je informační povinnost podnikatele před uzavřením rozhodčí doložky. Podnikatel je povinen s dostatečným předstihem náležitě spotřebiteli vysvětlit důsledky, které pro spotřebitele plynou uzavřením rozhodčí doložky. Tato změna je obsažena v ustanovení § 3 odst. 4 ZRŘ, ve znění:

„ S dostatečným předstihem před uzavřením rozhodčí doložky poskytne podnikatel spotřebiteli náležité vysvětlení, aby byl schopen posoudit, jaké důsledky pro něho mohou uzavřením rozhodčí doložky nastat. Náležitým vysvětlením se rozumí vysvětlení všech následků rozhodčí doložky.“²⁰

Důvodem této změny byla hlavně nízká znalost spotřebitelů o důsledcích, které mohou podpisem rozhodčí doložky nastat.

Je však otázkou, v jakém rozsahu by mělo náležité vysvětlení být a jakou formou by mělo náležité vysvětlení být podáno. V neposlední řadě může působit problém povinnost podnikatele podat náležité vysvětlení s dostatečným předstihem, protože tento časový okamžik není zákonodárcem upřesněn.

2.3.2 Náležitosti rozhodčí doložky

Novelou zákona v roce 2012 došlo k zásadním úpravám podmínek rozhodčí doložky. Samostatná rozhodčí doložka musí obsahovat pravdivé, přesné a úplné informace o

²⁰ § 3 odst. 4 zákona č. 19/2012 Sb. kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

níže uvedených náležitostech, které rozhodčí doložka musí obsahovat. Tyto podmínky jsou uvedeny v § 3 odst. 5 ZRŘ.:

- zda spor bude řešen v řízení před rozhodcem nebo stálém rozhodčím soudu,
- způsob zahájení a vedení rozhodčího řízení,
- informace o nákladech, které mohou v rozhodčím řízení spotřebiteli vzniknout a o odměně rozhodce,
- místo konání rozhodčího řízení,
- způsob doručení rozhodčího nálezu,
- vykonatelnost pravomocného rozhodčího nálezu.

Musí být jasné, který rozhodce bude spor rozhodovat, způsob jakým bude rozhodce určen, popřípadě dohoda stran pro určení rozhodce. Zde je potřeba uvést, že pro řešení spotřebitelských sporů musí být určen rozhodce, který je zapsán v seznamu rozhodců vedeném ministerstvem.

Tato podmínka výrazně zvýšila ochranu spotřebitele, protože je nutné buď k rozhodčí doložce přiložit rozhodčí řád, nebo musí být součástí textu rozhodčí doložky, pokud existuje a už nestačí pouze odkaz na tento řád.

Místem konání rozhodčího řízení obvykle bývá sídlo rozhodce, které je uvedené v seznamu rozhodců. Doporučuje se ale, aby v rozhodčí doložce byla uvedena celá adresa rozhodce, protože může dojít k situaci, kdy rozhodce bude určován právnickou osobou zajišťující rozhodčí řízení, která má odlišné sídlo od místa konání řízení, která je uvedena v připojeném rozhodčím řádu a může dojít i k rozdílné adrese určeného rozhodce ze seznamu rozhodců. Uvedením adresy tak nedojde k pochybnostem o místě konání řízení.²¹

Před novelou z roku 2012 se uplatňovala pro doručení rozhodčího nálezu obecná pravidla občanského soudního řádu. Doručování se řídilo § 45 občanského soudního řádu ve znění pozdějších předpisů (OSŘ), který potvrdil i Nejvyšší soud, který v roce 2007 rozhodoval, zda si strany rozhodčího řízení mohou dohodnout způsob doručení rozhodčího nálezu. Nejvyšší soud se usnesl, že doručení rozhodčího nálezu se nelze řídit jinak než podle § 45 OSŘ. Odůvodněním bylo, že strany mohou disponovat

²¹Mgr. Petr Novák, Veronika Ivanová. epravo.cz. . [online]. 14. 8. 2012 [cit. 2015-01-15]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/rozhodci-smlouva-se-spotrebitelem-ve-svetle-novely-zrr-84546.html>

s procesními pravidly řízení od začátku do konce rozhodčího řízení. Protože rozhodčí řízení končí vydáním rozhodčího nálezu, dohoda o způsobu doručení do dispozic stranám nepatří. Aby rozhodčí nález byl vykonatelný stejně jako v případě soudního rozhodnutí, je nutné dodržení pravidel, jimiž se řídí doručování rozhodnutí v občanském soudním řízení.²²

Po novele, která nabyla účinnost 1. 4. 2012, se řídí doručení rozhodčího nálezu stále občanským soudním řádem, ale je možné si způsob doručení dohodnout dohodou stran. V takovém případě je ale podmínkou, aby byl způsob doručení uveden v rozhodčí doložce nebo byl součástí rozhodčího řádu, který je k rozhodčí doložce připojen. Splněná podmínka zaručuje nabytí právní moci nálezu a jeho vykonatelnosti.

Součástí rozhodčí doložky musí být poučení o tom, že pravomocný rozhodčí nález se stává exekučním titulem a je možné se domáhat splnění povinnosti exekučním řízením.

Závěrem je potřeba doplnit, že veškeré rozhodčí smlouvy, které byly uzavřeny před novelou, tj. do 1. 4. 2012 se řídí dle zákona o rozhodčím řízení v účinném znění dle data uzavření smlouvy a řízení zahájena do 31. 3. 2012 se dokončí dle dosavadních právních předpisů.

²² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1592/2006, ze dne 26. dubna 2007

3 ROZHODCI

Předpokladem, aby určitá osoba mohla vykonávat funkci rozhodce je existence platné rozhodčí doložky, která deleguje pravomoc soudů obecných a splnění podmínek daných pro výkon této funkce. Při splnění těchto podmínek je možné ustavení do funkce rozhodce.²³

3.1 Povinnosti rozhodce

Pro žádnou fyzickou osobu není povinností přijetí funkce rozhodce, pokud ale tuto funkci přijme, je povinen funkci vykonávat v souladu se ZRŘ a dalšími předpisy. Rozhodcem se fyzická osoba stane písemným přijetím do funkce rozhodce. V případě, že rozhodce svou funkci vykonává a rozhodne se funkce vzdát, může tak učinit je za zákonných splnění podmínek, které jsou:

- Závažné důvody
- Souhlas stran

Ze závažných důvodů jsou to spíše důvody osobního charakteru, například zdravotní důvody, osobní překážky nebo pracovní zaneprázdnění. U podmínky souhlasu stran je třeba zmínit, že vyjádřit souhlas musí obě strany.

Mezi další povinnosti rozhodce je zachování mlčenlivosti o skutečnostech, které souvisejí s výkonem rozhodce, ledaže ho strany zprostit mlčenlivosti podle ustanovení § 6 odst. 2 ZRŘ. Dále je možné rozhodce zprostit mlčenlivosti z vážných důvodů předsedou okresního soudu, v jehož obvodu má rozhodce bydliště.

Do povinností rozhodce se dále řadí, jak již bylo zmíněno rozhodování v souladu se zákonem a dalšími předpisy, oznámení skutečností, které by vedly v pochybnosti o jeho nepodjatosti, nezávislé a nestranné rozhodování a v neposlední řadě povinnost vzdát se funkce rozhodce podle ustanovení § 12 ZRŘ.

²³ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. 204

3.2 Jmenování a vyloučení rozhodců

V rozhodčí smlouvě je možné si určit počet i konkrétní osoby rozhodců a dále si stanovit způsob jak si počet i konkrétní osoby určit. Důležité v rozhodčí smlouvě je, aby počet rozhodců byl vždy lichý. Tento způsob určení rozhodců se používá většinou u smluv o rozhodci, kdy se jedná o již existující spor.

V případě, že smlouva tyto údaje neobsahuje, dochází ke jmenování takovým způsobem, kdy každá ze stran jmenuje jednoho rozhodce a ti volí předsedajícího rozhodce. Předsedajícího rozhodce, pokud se strany nedohodly jinak, může jmenovat soud v níže uvedených případech:

- strana, která má jmenovat rozhodce tak neučiní v zákonem stanovené lhůtě, která je v tomto případě 30 dnů,
- jmenování rozhodci se nebyli schopni na osobě předsedajícího dohodnout,
- jmenovaný rozhodce se vzdá funkce nebo činnost rozhodce nemůže vykonávat.

Otázkou jednoznačných pravidel pro určení osoby rozhodce jako podmínka platné rozhodčí doložky se zabýval Ústavní soud České republiky nálezem ze dne 1. listopadu 2011. Ústavní soud dovedl, aby mohla být rozhodčí doložka ve spotřebitelských smlouvách platně dojednána, musí v první řadě předpokládat transparentní a jednoznačná pravidla pro určení osoby rozhodce. V případě, kdy nebude rozhodováno rozhodcem, jehož výběr se uskutečnil podle transparentních pravidel, nebude pak ani výsledek tohoto rozhodování akceptovatelný.

Dále uvedl, že pokud má ve věci rozhodovat subjekt jako právnická osoba, která není stálým rozhodčím soudem zřízený na základě zákona, měl by být rozhodce jednoznačně stanoven a to buď konkrétním jménem, nebo jednoznačným určením způsobu jeho volby.²⁴

Mezi povinností toho, kdo má být jmenován rozhodcem je oznámení všech skutečností, které mohou vzbudit pochybnosti o jeho nepodjatosti. Tím se dostáváme k **vyloučení rozhodce**, protože podjatost je jedním z důvodů k jeho vyloučení. Důvody pro vyloučení z funkce rozhodce jsou uvedeny v ustanovení § 8 a § 10 ZRŘ. Důvodem je porušení nepodjatosti nebo pochybnosti o nepodjatosti, nestrannosti a

²⁴ Nález Ústavního soudu České republiky, sp. zn. II. ÚS 2164/10 ze dne 1. listopadu 2011

nezávislosti. Jako možné druhy podjatosti literatura i zákon uvádějí vztah rozhodce k některému z účastníků řízení, vztah rozhodce k právnímu zástupci strany nebo vztah rozhodce k předmětu řízení. Zákon blíže jednotlivé důvody podjatosti, závislosti a nestrannosti nevymezuje a ponechává jejich hodnocení na konkrétních případech²⁵.

Otázkou podjatosti se zabýval i Nejvyšší soud, který řešil za jakých podmínek a předpokladů lze dospět k závěru o podjatosti rozhodce, která jej vylučuje z rozhodování v rozhodčím řízení. Dále řešil, zda důvodem pro podjatost rozhodce může být i profesionální spolupráce rozhodce s právním zástupcem jedné ze stran a pokud ano, tak za jakých podmínek. Nejvyšší soud ve svém rozsudku uvedl, že za přiměřeného použití občanského soudního řádu podle § 30 zákona o rozhodčím řízení, lze dospět k závěru, že princip nezávislého a nestranného rozhodování, jež je určující pro rozhodování soudců, se uplatní i pro rozhodování rozhodců.

Dále uvedl, že při posuzování možné podjatosti rozhodce nelze odhlédnout od toho, že v případě rozhodčího řízení je autonomie stran a právo volby určitého rozhodce nebo podílení se na jeho určení jednou ze základních zásad rozhodčího řízení. Je-li stranami zvolený rozhodce zvolen z řad advokátů, lze předpokládat a současně jej nelze v takové činnosti omezovat, že bude v běžném pracovním styku v kontaktu např. s jinými advokáty a uvedl, že důvodné pochybnosti o poměru rozhodce z řad advokátů k jinému advokátovi zastupujícího účastníka rozhodčího řízení by mohla vyvolat např. dlouhodobá spolupráce mající povahu určité ekonomické závislosti, např. spolupráce ve společné advokátní kanceláři. Běžná profesní spolupráce nemusí sama o sobě znamenat okolnost, která by vzbuzovala důvodné pochybnosti o případném poměru takového rozhodce z řad advokátů k jinému advokátovi zastupujícího účastníka rozhodčího řízení.²⁶

Vzdání se funkce, je rozhodce povinen v případě, kdy nastaly okolnosti jeho podjatost. V případě kdy se nechce rozhodce funkce vzdát, se strany mohou dohodnout o postupu jeho vyloučení. O vyloučení na návrh kterékoli ze stran bude rozhodovat soud.

²⁵ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. 220

²⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 23 Cdo 3150/2012, ze dne 30. 9. 2014

3.2.1 Pravomoc rozhodců

Pravomoc rozhodce je dána § 15 ZRŘ, kdy rozhodce je oprávněn zkoumat svou pravomoc. V případě, že dospějí k závěru, že podle rozhodčí smlouvy jejich pravomoc k rozhodnutí není dána, rozhodují o tom formou usnesením. O nedostatku pravomoci zakládající se na neplatnosti, neexistenci nebo zániku rozhodčí smlouvy, může strana nejpozději při prvním úkonu v řízení, týkající se věci samé vznést námitku.

Důsledky nevznesené námitky nedostatku pravomoci rozhodce při prvním úkonu řízení se zabýval Nejvyšší soud v České republice, kdy žalobkyně námitku nedostatku pravomoci rozhodce při prvním úkonu ve věci neuplatnila, a potvrdil právní názor odvolacího soudu, který aplikoval ustanovení § 33 ZRŘ.²⁷

3.3 Právní úprava po novele z roku 2012

Změny právní úpravy novelou z roku 2012 se týkají především spotřebitelských sporů. Změny se týkají hlavně v požadavcích na předpoklady pro funkci rozhodce, určení rozhodce a povinnosti rozhodců při rozhodování sporů ze spotřebitelských smluv.

3.3.1 Obecné předpoklady pro výkon funkce rozhodce

Rozhodcem může být podle právní úpravy občan České republiky, zletilý a způsobilý k právním úkonům pokud zvláštní předpis nestanoví jinak podle ustanovení § 4 ZRŘ. Zvláštním předpisem je například § 80 odst. 5 písm. b) zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, kdy soudce nemůže zároveň vykonávat funkci rozhodce. Rozhodcem může být i cizinec, který je způsobilý k právním úkonům podle práva svého státu, dle právní úpravy však

²⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010 ze dne 11. května. 2011

postačí, že je způsobilý k právním úkonům podle práva České republiky. Novelou zákona z roku 2012 se do obecných předpokladů přidala podmínka bezúhonnosti, kterou zákonodárce vymezil v § 4 odst. 3 ZRŘ:

„Podmínku bezúhonnosti podle odstavců 1 a 2 nesplňuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen za trestný čin, jestliže se na něj nehledí, jako by nebyl odsouzen.“²⁸

3.3.2 Předpoklady rozhodce při řešení sporů se spotřebitelem

Novelou zákona z roku 2012 se k obecným předpokladům pro výkon rozhodce v případě spotřebitelských sporů přidaly 2 podmínky:

- vysokoškolské vzdělání v oboru právo,
- rozhodcem pro řízení spotřebitelských sporů může být pouze osoba zapsána v seznamu rozhodců vedeném ministerstvem spravedlnosti.

Obě podmínky jsou uvedeny v § 35 a § 36 ZRŘ, kdy ustanovení § 35 stanoví, že:

„Ministerstvo vede seznam rozhodců, kteří mohou být určeni rozhodčí doložkou pro rozhodování sporů ze spotřebitelských smluv.“²⁹

Podmínkou pro zápis fyzické osoby do seznamu rozhodců je kromě způsobilosti k právním úkonům a bezúhonnosti také získání vysokoškolského vzdělání v oboru právo, přesněji magisterské studium na vysoké škole nejen v České republice, ale i v zahraničí, pokud je takové vzdělání uznáváno na základě mezinárodní smlouvy nebo podle zvláštních právních předpisů a současně vzdělání odpovídá obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studiu na vysoké škole v České republice. K žádosti je tedy vždy nutné doložit úředně ověřenou kopii dokladu o dosaženém vzdělání. Doklad o dosaženém vzdělání však není jedinou povinností fyzické osoby.

²⁸ § 4 odst. 3 zákona č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

²⁹ § 35 a odst. 1 zákona č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Dalšími povinnostmi jsou:

- obdobný výpis z rejstříku trestů. V případě, že se jedná o občana státu, který takový doklad nevydává, je potřeba čestného prohlášení před správním nebo soudním orgánem příslušného státu, jehož je občanem. Vydaný doklad nesmí být starší 3 měsíců,
- výpis z evidence Rejstříku trestů, čímž uchazeč prokáže svou bezúhonnost,
- úhrada správního poplatku ve výši 5000 Kč,
- v případě splnění podmínek, ministerstvo zapíše fyzickou osobu do seznamu rozhodců a následně rozhodci vydá osvědčení o zápisu do 30 dnů od zápisu.

Tyto podmínky oddělili rozhodce jako takové od rozhodců řešící spotřebitelské spory a hlavně zpřísnili předpoklady pro výkon rozhodců pro tyto spory.

Hlavním důvodem této změny dle literatury bylo, že se v právní praxi často u spotřebitelských sporů stávalo, že spotřebitelský spor řešil rozhodce, který neměl vysokoškolské vzdělání, a jejich rozhodování vykazovalo nižší kvalitu obsahu. Přitom znalost práva je ve spotřebitelských sporech nutností ať už z důvodu platného ustanovení smlouvy nebo zda jednání ze strany podnikatele není v rozporu s předpisy a není tím narušena ochrana spotřebitele.

3.3.3 Práva a povinnosti rozhodce

Základní práva a povinnosti rozhodce byly popsány v předchozích kapitolách. Jak již bylo zmíněno, hlavní úprava zákona o rozhodčím řízení se týkala povinnosti zápisu rozhodce ve spotřebitelských sporech do seznamu rozhodců vedeném ministerstvem. Další povinností, která byla do zákona zakomponována je povinnost rozhodce sdělit stranám před zahájením řízení, zda se podílel nebo vydal rozhodčí nález ve sporu, jehož účastníkem je nebo byla některá ze stran. Tato povinnost je uvedena v § 8 odst. 3:

„ Při rozhodování sporů ze spotřebitelských smluv je rozhodce povinen před zahájením projednání věci stranám sdělit, zda v posledních 3 letech vydal nebo se podílel na vydání rozhodčího nálezu nebo zda je rozhodcem v dosud neskončeném rozhodčím řízení ve sporu, jehož účastníkem byla či je některá ze stran. Lhůta podle

předchozí věty se počítá od data skončení rozhodčího řízení, na které se informační povinnost vztahuje, do data zahájení rozhodčího řízení, v němž rozhodci vzniká informační povinnost.“³⁰

Další povinnost rozhodce byla doplněna v procesu rozhodování v rozhodčím řízení. Rozhodčí řízení končí vždy právní mocí rozhodčího nálezu nebo v případě, kdy se rozhodčí nález nevydává, doručením usnesení. Podle ustanovení § 25 odst. 1 ZRŘ musí mít rozhodčí nález písemnou formu, podepsán většinou rozhodců a musí obsahovat odůvodnění. V případě, že se strany dohodnou, že odůvodnění není třeba, rozhodce dohodě vyhoví. Tato dohoda je možná i u smíru stran, který je uzavřen formou rozhodčího nálezu. Ustanovení § 25 odst. 2 bylo rozšířeno o obsah rozhodčích nálezů u spotřebitelských sporů, jehož celé znění je:

*„Rozhodčí nález musí obsahovat odůvodnění, ledaže se strany dohodly, že odůvodnění není třeba; to platí i o rozhodčím nálezu vydaném podle § 24 odst. 2. V případě, že se jedná o spor ze spotřebitelské smlouvy, musí rozhodčí nález vždy obsahovat odůvodnění a poučení o právu podat návrh na jeho zrušení soudu.“*³¹

U sporů ze spotřebitelských smluv tedy dohoda stran není možná a je vždy povinností rozhodce napsat odůvodnění do rozhodčího nálezu i s poučením o právu podat návrh na jeho zrušení soudu.

Poslední změnou v rozhodování a tím i spojené povinnosti rozhodce je možnost rozhodování podle spravedlnosti. Podle ustanovení §25 odst. 3 platí, že:

*„Při rozhodování se rozhodci řídí hmotným právem pro spor rozhodným; mohou však spor rozhodnout podle zásad spravedlnosti, avšak jen tehdy, jestliže je k tomu strany výslovně pověřily. Ve sporech ze spotřebitelských smluv se rozhodci řídí vždy právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele.“*³²

Tím novela zákona vyloučila možnost sjednat rozhodování podle zásad spravedlnosti ve spotřebitelských sporech.

³⁰ § 8 odst. 3 zákona č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

³¹ § 25 odst. 2 zákona č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

³² § 25 odst. 3 zákona č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Pokud by spotřebitelský spor rozhodce rozhodl podle zásad spravedlnosti, bylo by to důvodem ke zrušení rozhodčího nálezu soudem, k odpovědnosti rozhodce za škodu a v případě opakovaných porušení této povinnosti by byl dán důvod k vyškrtnutí rozhodce ze seznamu rozhodců vedeného Ministerstvem spravedlnosti.³³

3.3.4 Pravomoc rozhodců ve spotřebitelských sporech

Jak již bylo uvedeno v kapitole nazvané pravomoc rozhodců, jsou rozhodci oprávněni zkoumat svou pravomoc a v případě, že dospějí k závěru, že podle rozhodčí smlouvy jejich pravomoc k rozhodnutí není dána, rozhodují o tom formou usnesením. O nedostatku pravomoci zakládající se na neplatnosti, neexistenci nebo zániku rozhodčí smlouvy, může strana nejpozději při prvním úkonu v řízení, týkající se věci samé vznést námitku.

Novela zákona doplnila ustanovení § 15 ZRŘ normativní větou: „ *To neplatí v případě sporů ze spotřebitelských smluv.*“³⁴Touto větou došlo k posílení ochrany spotřebitele a spotřebitel tím získal možnost namítnout důvod neplatnosti rozhodčí smlouvy i poté kdy začala strana jednat ve věci samé.

Důvodová zpráva k této změně uvádí:

„ *Již v současné době lze z judikatury Soudního dvora EU dovodit, že platnost rozhodčí doložky uzavřené pro řešení spotřebitelských sporů musí být přezkoumatelná v následném soudní řízení (srov. např. rozhodnutí C-168/05 Mostaza Claro nebo rozhodnutí C-40/08 Asturcom). Navrhuje tedy vyloučit namítat důvody neexistence, neplatnosti nebo zániku rozhodčí smlouvy při prvním úkonu v řízení ve vztahu ke spotřebiteli.*“³⁵

³³ LISSE, L. a kol. : *Euronovela zákona o rozhodčím řízení s judikaturou*, Praha: Ústav práva a právní vědy, o. p. s. 2012, str. 43

³⁴ § 15 odst. 2 zákona č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

³⁵ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 19/ 2012 Sb. ze dne 18. května 2011

4 FUNKCE OBECNÝCH SOUDŮ V ROZHODČÍM ŘÍZENÍ

4.1 Obecně k funkcím obecných soudů

Obecné soudy realizují ve vztahu k rozhodčímu řízení funkci dvojího druhu. Jednu skupinu tvoří pomocné funkce, kterými obecné soudy poskytují asistenci rozhodcům nebo stranám sporu. Druhou skupinu tvoří funkce kontrolní, která umožňuje státu vykonávat dozor nad rozhodčím řízením. Jednotlivé funkce se projevují v určitých fázích rozhodčího řízení. Obecné soudy nemají oprávnění zasahovat do jednotlivých fází rozhodčího řízení a svou funkci realizují jen v rozhodčím řízení, kde strana nebo rozhodce navrhnou provedení úkonu.

4.1.1 Pomocná funkce obecných soudů

Obecně platí zásada, že rozhodci mohou po stranách či osobách třetích vyžadovat pouze ty úkony, které budou realizovány dobrovolně a pokud strany či třetí osoby dobrovolně nespolupracují, jsou pomocné funkce obecných soudů prostředkem, které zajistí řádný průběh rozhodčího řízení.³⁶

Pomocnou funkcí obecných soudů ve fázi před zahájením řízení nebo před zahájením jednání ve věci samé, je jmenování a vyloučení soudce, zproštění mlčenlivosti a nařízení předběžného opatření. V průběhu rozhodčího řízení až po vydání rozhodčího nálezu je pomocnou funkcí obecných soudů kromě nařízení předběžného opatření a zproštění mlčenlivosti i provedení důkazů. Po vydání rozhodčího nálezu patří do pomocné funkce soudu uchování nařízení výkonu rozhodnutí rozhodčího nálezu, který nebyl plněn dobrovolně.

³⁶ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. 333

4.1.2 Nařízení předběžného opatření

Podle ustanovení § 22 ZRŘ platí, že:

„ Ukáže-li se v průběhu rozhodčího řízení nebo i před jeho zahájením, že by mohl být ohrožen výkon rozhodčího nálezu, může soud na návrh kterékoli strany nařídit předběžné opatření. “³⁷

Nařídit předběžné opatření může obecný soud za předpokladu, že se před zahájením nebo v průběhu rozhodčího řízení ukáže, že by mohl být výkon rozhodčího nálezu ohrožen. Samotné řízení o předběžném opatření se bude řídit podle ustanovení § 74 OSŘ. K právní úpravě předběžného opatření v občanském soudním řádu a v § 22 ZRŘ se vyjádřil v roce 2009 Ústavní soud, který potvrdil, že k vydání předběžného opatření jsou oprávněny výhradně obecné soudy a proto jsou aplikována ustanovení § 74 a násl. OSŘ i když mezi účastníky byla uzavřena rozhodčí smlouva a je tak k projednání a rozhodnutí ve věci samé dána pravomoc rozhodčího soudu. Dále ve svém usnesení uvedl, že ustanovení § 22 ZRŘ nevylučuje aplikaci právní úpravy předběžných opatření obsažené v občanském soudním řádu.³⁸

4.1.3 Provádění důkazů

Spolupráce obecných soudů s rozhodci spočívá také v rámci dokazování. Rozhodci sami nejsou oprávněni nutit strany k poskytování výpovědi, k předkládání listin a nemají oprávnění ani vůči třetím osobám.³⁹ Rozhodci nemají žádnou donucovací pravomoc a veškeré důkazy mohou provádět pouze tehdy, pokud jim strany nebo třetí osoby poskytnou svou součinnost dobrovolně. Zásada dobrovolnosti je uvedena v § 20 ZRŘ:

³⁷ § 22 zákona č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

³⁸ Usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3156/08, ze dne 22. ledna 2009

³⁹ Klein, B., Doleček, M. *Rozhodčí řízení*. Praha:ASPI, a.s., 2007, s. 272, str. 111

„Rozhodci mohou vyslýchat svědky, znalce a strany, jen když se k nim dobrovolně dostaví a poskytnou výpověď. Také jiné důkazy mohou provádět jen tehdy, jsou-li jim poskytnuty.“⁴⁰

Na žádost rozhodce jsou možné procesní úkony, které sami nemohou provést dožádat u obecného soudu. Tato pomocná funkce obecných soudů je v ustanovení § 20, odst. 2:

„Procesní úkony, které nemohou rozhodci sami provést, provede na jejich dožádání soud; soud je povinen dožádání vyhovět, nejde-li o procesní úkon podle zákona nepřípustný. Soud přitom učiní všechna rozhodnutí, která jsou k provedení dožádání potřebná.“⁴¹

Věcná i místní příslušnost je dána okresního soudu, v jehož obvodu má být proveden požadovaný úkon. Soud provádí procesní úkony v souladu s ustanoveními občanského soudního řádu, nestanoví-li zákon o rozhodčím řízení jinak, nikoliv podle norem, které byly určeny nebo dohodnuty v rozhodčím řízení.⁴²

Stálý rozhodčí soud nebo rozhodce hradí soudu náklady řízení, které vznikly v souvislosti s provedením procesních úkonů.

4.2 Kontrolní funkce obecných soudů

Kontrolní funkce obecných soudů zasahuje do rozhodčího řízení až po jeho ukončení a vydáním rozhodčího nálezu. V této fázi je kontrolní funkcí obecných soudů zrušení rozhodčího nálezu a zastavení výkonu rozhodnutí. Novela zákona z roku 2012 rozdělila řízení o zrušení rozhodčího nálezu ve spotřebitelských sporech a na řízení ve věcech ostatních. V následující kapitole jsem proto rozdělila zrušení rozhodčího nálezu na obecné a zrušení rozhodčího nálezu ve spotřebitelských sporech.

⁴⁰ § 20 zákona č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

⁴¹ § 20 odst. 2 zákona č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

⁴² ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. 339

4.2.1 Zrušení rozhodčího nálezu soudem

Zrušení rozhodčího nálezu soudem je upraveno v ustanovení § 31 ZRR, kde je možnost zrušení rozhodčího nálezu i nadále omezena jen na důvody, které vycházejí buď z vady právního úkonu, jímž byla pravomoc rozhodců založena nebo z procesních pochybení. Ustanovení uvádí, že:

„ Soud na návrh kterékoliv ze stran zruší rozhodčí nález, jestliže:

- a) byl vydán ve věci, o níž nelze uzavřít platnou rozhodčí smlouvu,*
- b) rozhodčí smlouva je z jiných důvodů neplatná, nebo byla zrušena, anebo se na dohodnutou věc nevztahuje,*
- c) ve věci se zúčastnil rozhodce, který nebyl ani podle rozhodčí smlouvy, ani jinak povolán k rozhodování, nebo neměl způsobilost být rozhodcem,*
- d) rozhodčí nález nebyl usnesen většinou rozhodců,*
- e) straně nebyla poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat,*
- f) rozhodčí nález odsuzuje strany k plnění, které nebylo oprávněným žádáno, nebo k plnění podle tuzemského práva nemožnému či nedovolenému*
- g) se zjistí, že jsou dány důvody, pro které lze v občanském soudním řízení žádat o obnovu řízení.“⁴³*

Návrh na zrušení rozhodčího nálezu musí být podán ve lhůtě 3 měsíců ode dne doručení rozhodčího nálezu straně, která se zrušení rozhodčího nálezu domáhá. V tomto případě podání návrhu nemá odkladný účinek na vykonatelnost rozhodčího nálezu. Lze však na žádost povinného vykonatelnost rozhodčího nálezu odložit, pokud by výkonem rozhodčího nálezu hrozila závažná újma nebo je možné z návrhu na zrušení rozhodčího nálezu usuzovat, že je důvodný.

Soud může návrh na zrušení rozhodčího nálezu zamítnout, jestliže strana, která se zrušení rozhodčího nálezu domáhá, nenamítla důvod pro zrušení ihned po zahájení rozhodčího řízení i přesto, že důvodem je například neplatnost rozhodčí smlouvy nebo spor rozhodoval rozhodce, který nebyl způsobilý být rozhodcem.

⁴³ § 31 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů ve znění pozdějších předpisů

4.2.2 Zrušení rozhodčího nálezu ve spotřebitelských sporech

Novela zákona o rozhodčím řízení z roku 2012 rozšířila § 31 zákona č. 19/2012 Sb., o zrušení rozhodčích nálezů soudem ve spotřebitelských sporech, které zní:

„g) rozhodce nebo stálý rozhodčí soud rozhodoval spor ze spotřebitelské smlouvy v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem,

h) rozhodčí smlouva týkající se sporů ze spotřebitelských smluv neobsahuje informace požadované v § 3 odst. 5, popřípadě tyto informace jsou záměrně nebo v nezanedbatelném rozsahu neúplné, nepřesné nebo nepravdivé.“⁴⁴

Dále zákonodárce stanovil, že některé důvody pro zrušení rozhodčího nálezu musí soud v řízení o zrušení rozhodčího nálezu vždy přezkoumat, bez ohledu na to, zda byly spotřebitelem uplatněny. Tuto podmínku zákonodárce doplnil do § 32 odst. 1, který zní: *„ Návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem musí být podán do tří měsíců od doručení rozhodčího nálezu té straně, která se zrušení rozhodčího nálezu domáhá, nestanoví-li tento zákon jinak. Byl-li rozhodčí nálezn vydán ve sporu ze spotřebitelské smlouvy a návrh na jeho zrušení podal spotřebitel, soud vždy přezkoumá, zda nejsou dány důvody pro zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 písm. a) až d) nebo h).“⁴⁵*

To samé platí i pro odložení vykonatelnosti rozhodčího nálezu, kde podle § 32 odst. 3 platí, že:

„ Pokud návrh na zrušení rozhodčího nálezu podá spotřebitel, soud přezkoumá, zda nejsou dány důvody pro odložení vykonatelnosti rozhodčího nálezu podle odstavce 2, aniž by o to spotřebitel žádal. O odložení vykonatelnosti rozhodne soud do 7 dnů od podání návrhu; po tuto dobu nelze rozhodčí nálezn vykonat.“⁴⁶

Poslední úpravou zrušení rozhodčího nálezu ve spotřebitelských sporech je, že neplatí pravidlo o nepřípustnosti návrhu na zrušení rozhodčího nálezu v případě, kdy

⁴⁴ § 31 zákona č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

⁴⁵ § 32 odst. 1 31 zákona č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

⁴⁶ § 32 odst. 3 zákona č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

důvod nebyl uplatněn v samotném rozhodčím řízení. Spotřebitel tedy má možnost namítat nedostatek pravomoci rozhodce, neplatnost nebo zánik rozhodčí smlouvy kdykoliv, nikoli pouze při prvním úkonu v řízení.

4.2.3 Zastavení výkonu rozhodnutí

Oprávnění požádat o zastavení výkonu rozhodnutí upravuje § 35 ZRŘ, který stanoví, že bez ohledu na to, zda povinná strana podala návrh na odklad vykonatelnosti rozhodčího nálezu k příslušnému soudu, může tato strana v případě, že již byl výkon rozhodčího nálezu nařízen, požádat o zastavení tohoto výkonu. Důvody pro zastavení výkonu rozhodnutí je možné rozdělit do tří skupin, novelou zákona z roku 2012 je navíc rozdílná úprava pro věci spotřebitelské.

Do první skupiny se řadí důvody v § 35 odst. 1 ZRŘ odkazem na zvláštní předpis, kterým je § 268 OSŘ. Do druhé skupiny se řadí důvody, které mohou být zároveň i důvody pro zrušení rozhodčího nálezu. Konkrétně se jedná o důvody podle ustanovení § 31 písm. a), d) a f) ZRŘ. Do třetí skupiny patří důvody, které jsou výslovně uvedené v § 35 ZRŘ.⁴⁷

Novelou zákona z roku 2012 přibyl v § 35 odst. 1 písm. b), který stanoví:

„ jsou důvody pro zrušení rozhodčího nálezu vydaného ve sporu ze spotřebitelské smlouvy podle § 31 písm. a) až f), h) nebo pokud jsou dány důvody podle § 31 písm. g) a rozhodčí nález neobsahuje poučení o právu podat návrh na jeho zrušení soudem,“⁴⁸

V případě podání návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí, soud řízení přeruší a uloží povinnému, aby do 30 dnů podal návrh na zrušení rozhodčího nálezu u příslušného soudu. V případě nesplnění povinnosti v dané lhůtě, soud pokračuje v řízení o výkonu rozhodčího nálezu, v opačném případě vyčkává na ukončení řízení o zrušení rozhodčího nálezu. Pokud dojde ke zrušení rozhodčího nálezu, bude výkon zastaven podle § 268

⁴⁷ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*.

Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. 362

⁴⁸ § 35 odst. 1 zákona č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

OSŘ a zůstane-li v platnosti rozhodčí smlouva, postupuje se podle ustanovení § 34 odst. 2 ZRŘ, které stanoví:

„ Zruší-li soud rozhodčí nález z jiného důvodu, než je uveden v § 31 písm. a) a b), zůstává rozhodčí smlouva v platnosti. Nedohodnou-li se strany jinak, rozhodci zúčastnění na rozhodčím nálezu, který byl zrušen z důvodů uvedených v § 31 písm. c), jsou však z nového projednání a rozhodování vyloučeni. Nedohodnou-li se strany jinak, budou noví rozhodci jmenováni způsobem původně určeným v rozhodčí smlouvě nebo podpůrně podle ustanovení tohoto zákona. “⁴⁹

Pokud však v platnosti rozhodčí smlouva nezůstává, postupuje se podle ustanovení § 31 odst. 1 ZRŘ, kdy na návrh některé ze stran pokračuje soud v řízení a věc rozhodne. Následně již věc nelze v rozhodčím řízení projednat.

V případě spotřebitelských sporů byl § 34 ZRŘ doplněn o ustanovení, které stanoví, že: *„ Zruší-li soud rozhodčí nález vydaný ve sporu ze spotřebitelské smlouvy a v rozhodčím řízení vystupoval rozhodce zapsaný v seznamu rozhodců vedeném ministerstvem, doručí soud ministerstvu stejnopis takového pravomocného rozhodnutí. “⁵⁰*

⁴⁹ § 34 odst. 1 zákona č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

⁵⁰ § 34 odst. 3 zákona č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

5 OCHRANA SPOTŘEBITELE

Ochrana spotřebitele je v kontextu rozhodčího řízení obzvlášť významná, protože je to právě spotřebitel, který má často jen omezenou možnost prosadit změnu smluvních podmínek a rovněž není schopen ovlivnit okolnosti uzavírání smlouvy spotřebitelského typu. Na druhou stranu je vždy nutné odhadnout hranici této ochrany, protože není přijatelné, aby podnikatel nesl veškerá rizika smluvního vztahu a spotřebitel žádnou odpovědnost nenesl.

Přiměřená míra zvláštní ochrany spotřebitele je v případě adhezních smluv. Jde o takové smlouvy, kdy může spotřebitel návrh smlouvy pouze přijmout nebo odmítnout. Stěží může však ovlivnit jeho obsah. V případě, kdy vstupuje spotřebitel do právního styku s větším podnikatelským subjektem, je změna smlouvy nebo všeobecných podmínek často vyloučena. Tak se podnikatel nachází v postavení, kdy může vkládat do smluv ustanovení, která podnikatele zvýhodňuje. Tím dochází spolu s nedostatkem informací na straně spotřebitele ke značné nevyváženosti.

Ochrana spotřebitele v Evropské unii spočívá na pěti skupinách základních práv. Jedná se o právo na ochranu zdraví a bezpečnosti, právo na ochranu hospodářských zájmů, právo na informace a vzdělání, právo na náhradu vzniklé škody a právo na spravedlivý proces. Jak již bylo zmíněno v kapitole 1. 3. 1, zásadní dopad na spotřebitelskou legislativu měla Směrnice Rady č. 93/13/EHS. Součástí směrnice je příloha, kterou tvoří přehled smluvních nepřiměřených podmínek.

V seznamu nepřiměřených podmínek se dvě týkají rozhodčího řízení. První se týká neodvolatelnosti závazku spotřebitele, aby plnil podmínky, se kterými se nemohl objektivně seznámit před uzavřením smlouvy. Tuto podmínku lze uplatit ve chvíli, kdy spotřebitel uzavřel rozhodčí smlouvu ve formě adhezní smlouvy.⁵¹

Druhá podmínka je obsažena v bodě q) příloh směrnice, jehož ustanovení zní:

„zbavení spotřebitele práva podat žalobu nebo použít jiný opravný prostředek, zejména požadovat na spotřebiteli, aby předkládal spory výlučně rozhodčímu soudu, na který se nevztahují ustanovení právních předpisů, nebo bránění uplatnění tohoto práva,

⁵¹ BĚLOHLÁVEK, J. Alexander. *Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení*. Praha: C. H. Beck, 2012. str. 87

*nepřiměřené omezování důkazů, které má spotřebitel k dispozici, nebo ukládání důkazního břemene, které by podle použitelných právních předpisů mělo příslušet druhé smluvní straně, spotřebiteli.*⁵²

Dalším dokumentem na posílení důvěry spotřebitelů v mimosoudní řešení sporů je Doporučení Evropské komise ze dne 30. března 1998, které doporučilo dodržování několika zásad mimosoudního sporu. Těmito zásadami jsou:

- nezávislost,
- transparentnost,
- kontradiktornost,
- efektivnost,
- zákonnost,
- svoboda,
- zastupování.⁵³

V případě řešení spotřebitelských sporů zejména v případě řízení před rozhodci, komise zdůrazňuje význam rovného zastoupení spotřebitelů a podnikatelů zásadou nezávislosti. Zásada kontradiktornosti zajišťuje zohlednění všech argumentů stran, zjištění úplného skutkového a právního stavu na základě dokazování a zohlednění navrhovaných důkazů všech stran. Zásadou efektivnosti se míní rychlé vyřizování sporů, které má být efektivní vzhledem k vynaloženým nákladům a orgán příslušný k rozhodování sporů hraje aktivní roli při zjišťování skutkových a právních okolností rozhodných pro daný případ.⁵⁴

Zásadou zákonnosti spotřebitel nesmí být zbaven ochrany, která je mu kogentní úpravou legis fori poskytována. Zásada svobody spočívá v tom, že rozhodnutí může být závazné jen tehdy, pokud o jeho povaze byli účastníci sporu informováni předem. Poslední zásadou zastupování získává spotřebitel možnost jednat v zastoupení, pokud se

⁵² Směrnice Rady č. 93/13/EHS o nepřeměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách ze dne 5. dubna 1993

⁵³ Doporučení Komise č. 98/257/ES ze dne 30. března 1998

⁵⁴ BĚLOHLÁVEK, J. Alexander. *Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení*. Praha: C. H. Beck, 2012. str. 96

pro to dobrovolně rozhodne. Zastoupení nesmí však být předepsáno jako podmínka pro prosazování ochrany.

Doporučení Evropské komise je nutné chápat jako doporučení adresované jak soukromoprávním subjektům, tak členským státům a je potřeba zdůraznit, že je nezávazné.

5.1 Ochrana spotřebitele při uzavírání rozhodčí smlouvy

Ochranou spotřebitele v rozhodčích řízeních se v České republice zabýval Nejvyšší soud již opakovaně, stejně tak i Ústavní soud České republiky. K ochraně spotřebitele bych zmínila rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. března 2012, který se zabýval otázkou posuzování neplatnosti rozhodčí doložky ve vztahu k ustanovením zákona zakotvující ochranu spotřebitele, jakož i výkladem právních předpisů Evropské unie vztahující se k ochraně spotřebitele. Nejvyšší soud ve svém rozsudku uvedl, že jakkoli může existovat kvalitní hmotně právní ochrana spotřebitele, není realizovatelná, pokud se jí nelze efektivně dopomoci. Dále uvedl, že ujednání o rozhodčí doložce ve spotřebitelské smlouvě lze připustit pouze za předpokladu, že podmínky ustanovení rozhodce a dohodnuté podmínky procesního charakteru účastníků garantují rovné zacházení a spravedlivé řízení, které ve vztahu podnikatel - spotřebitel znamená zvýšenou ochranu slabší strany, v tomto případě spotřebitele.⁵⁵ Dále dovodil, že v případě, kdy rozhodčí doložka neobsahuje přímé určení rozhodce ad hoc, resp. konkrétní způsob jeho určení a odkazuje-li se na rozhodčí řád vydaný právníkem osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, je rozhodčí smlouva neplatná pro rozpor se zákonem podle § 39 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, které zní:

„Neplatný je právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází anebo se přičí dobrým mravům.“⁵⁶

⁵⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. března 2012, sp. Zn. 33 Cdo 3121/2010

⁵⁶ § 39 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Absolutní neplatnost právního úkonu působí přímo ze zákona a to od počátku bez ohledu na to, zda se jí někdo dovolal.

Novela zákona zvýšila ochranu spotřebitele při uzavírání rozhodčí smlouvy. Právní úprava ukládá podnikateli ve vztahu ke spotřebiteli informační povinnost před uzavřením rozhodčí doložky, tedy poskytnout náležité vysvětlení a to takovým způsobem, aby spotřebitel byl schopen posoudit následky, které by mohli plynout z takové doložky. Konkrétní představu o rozhodčí doložce přinese spotřebiteli povinné obsahové náležitosti rozhodčí doložky. A v neposlední řadě uzavření rozhodčí doložky na samostatné listině nikoliv jako součást obchodních podmínek zvyšuje transparentnost ujednání a snižuje tak riziko, že si spotřebitel nevšimne, že součástí obchodních podmínek je rozhodčí doložka. Je však otázkou, zda takto podnikatelé fungují nebo jestli je znalost rozhodčího řízení u spotřebitelů dostatečná.

Zde bych uvedla jeden případ uzavření smlouvy o dílo.

Spotřebitel dne 10. 1. 2014 uzavřel se společností PLASTIC-AL s. r. o. jako smluvní partner společnosti LOMAX s. r. o. smlouvu o dílo na výrobu a montáž venkovních žaluzií. Součástí smlouvy o dílo byly obchodní podmínky, kde v odstavci 9 se uvádí, že právní vztahy vyplývající ze smlouvy o dílo se řídí zákonem č. 513/1999 Sb., obchodním zákoníkem, v platném znění. Veškeré spory vzniklé ze smlouvy o dílo nebo v souvislosti s ní budou rozhodovány Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky podle jeho Řádu a pravidel jedním rozhodcem jmenovaným předsedou Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Smluvní strany se dále zavazují splnit povinnost uloženou jim rozhodčím nálezem. V závěrečném ustanovení je uvedeno, že všeobecné obchodní podmínky tvoří nedílnou součást smlouvy o dílo a objednavatel prohlašuje, že si smlouvu o dílo a všeobecné obchodní podmínky přečetl, souhlasí s jejich zněním a smlouvu o dílo včetně všeobecných obchodních podmínek uzavřel podle své pravé a svobodné vůle, určitě, vážně a srozumitelně.

V tomto případě podnikatel nereagoval na novelu zákona o rozhodčím řízení a ani spotřebitel si nebyl vědom skutečnosti, že všeobecné obchodní podmínky obsahují rozhodčí doložku.

V tomto případě je důležité zkoumat neplatnost nebo neexistenci rozhodčí doložky z pohledu procesního. První skupinu by tvořilo zpochybnění v rámci rozhodčího řízení.

Kdykoliv v průběhu řízení by bylo možné podat námitku na nepřijatnost sporu v řešení před rozhodci podle § 15 odst. 2 ZRŘ a § 33 ZRŘ.⁵⁷

Druhou skupinu by tvořil případ, kdy by neplatnost byla namítnuta před soudem obecným podle § 106 OSŘ, který stanoví:

„(1) Jakmile soud k námitce žalovaného uplatněné nejpozději při prvním jeho úkonu ve věci samé zjistí, že věc má být podle smlouvy účastníků projednána v řízení před rozhodci nebo rozhodčí komisí spolku, nemůže věc dále projednávat a řízení zastaví; věc však projedná, jestliže účastníci prohlásí, že na smlouvě netrvají nebo že netrvají na projednání věci před rozhodčí komisí spolku. Soud projedná věc i tehdy, jestliže zjistí, že věc nemůže být podle práva České republiky podrobena rozhodčí smlouvě, nebo že rozhodčí smlouva je neplatná, popřípadě že vůbec neexistuje nebo že její projednání v řízení před rozhodci přesahuje rámec pravomoci přiznané jim smlouvou, anebo že rozhodčí soud odmítl věci se zabývat.

(2) Bylo-li řízení před soudem podle odstavce 1 zastaveno a v téže věci byl podán návrh na zahájení řízení před rozhodci nebo rozhodčí komisí spolku, zůstávají právní účinky původního návrhu zachovány, bude-li návrh na zahájení řízení před rozhodci nebo rozhodčí komisí spolku podán do 30 dnů od doručení usnesení soudu o zastavení řízení.

(3) Bylo-li řízení před rozhodci zahájeno dříve než došlo k řízení soudnímu, přeruší soud řízení o neexistenci, neplatnosti nebo zániku smlouvy až do doby, než bude v rozhodčím řízení rozhodnuto o pravomoci nebo ve věci samé.“⁵⁸

Pokud by bylo zahájeno řízení před rozhodci, je pravomoc dána do rukou rozhodců a obecný osud by měl následně pravomoc rozhodnout o zrušení rozhodčího nálezu. Pokud by však strana popírala neplatnost nebo neexistenci rozhodčí doložky, podávala by návrh na obecný osud a postup by se řídil podle § 106 OSŘ.

⁵⁷ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. 199

⁵⁸ § 106 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů

5.2 Ochrana spotřebitele v průběhu rozhodčího řízení

V novele zákona o rozhodčím řízení bylo zakotveno několik prvků na ochranu spotřebitele v průběhu rozhodčího řízení, kdy došlo k zohlednění spotřebitele jako slabší strany. V rozhodčím řízení musí rozhodce vždy uplatnit právní předpisy na ochranu spotřebitele a nelze rozhodovat spotřebitelské spory podle zásad spravedlnosti.

Spory ze spotřebitelských smluv, kdy spotřebitel figuruje jako slabší smluvní strana a je třeba ji chránit zvýšenou měrou, rozhoduje rozhodce, který má vysokoškolské vzdělání v oboru právo a tím je zajištěno, že osoba rozhodce garantuje spravedlivé a kvalitní rozhodování.

Mezi další prvky na ochranu spotřebitele můžeme zahrnout nepodjatost rozhodce. Velmi často se stávalo, že rozhodce volila pouze jedna ze stran a to podnikatel, který byl zaangażován přímo s konkrétním rozhodcem, a bylo nepravděpodobné, že by nestranně rozhodoval. Novela zákona o rozhodčím řízení upravila podmínky, kdy může být rozhodce považován za podjatého a z občanského soudního řádu bylo převzato ustanovení, které umožňuje vyloučení rozhodce z projednávání a rozhodnutí ve věci v případech, jestliže se zřetelem na jeho poměr k věci, k účastníkům je důvod pochybovat o jeho nepodjatosti. Toto ustanovení bylo doplněno o informační povinnost rozhodce ve vztahu ke spotřebiteli, zda se v současné době nebo v posledních třech letech podílel na rozhodování sporu, jehož účastníkem byla jedna ze stran sporu. Spotřebitel tím získal možnost sám posoudit, zda je dán důvod pro podjatost rozhodce a může využít svého práva namítnout tuto podjatost u soudu.⁵⁹

Mezi poslední prvky na ochranu spotřebitele v průběhu rozhodčího řízení je možnost zrušení rozhodčího nálezu zavedením věcného přezkumu rozhodčího nálezu vydaného ve sporu ze spotřebitelské smlouvy obecným soudem. Soud může přezkoumat, zda nedošlo k rozhodnutí v rozporu s právními předpisy na ochranu spotřebitele a zda není rozhodnutí v rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem.

⁵⁹ KOCINA, J; POLÁČEK, B. et al. *Aktuální otázky rozhodčího řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. str. 162

6 VÝHODY A NEVÝHODY ROZHODČÍHO ŘÍZENÍ

Rozhodčí řízení má světlé ale i stinné stránky. Záleží to samozřejmě na okolnostech, konkrétních případech ale i na chování zúčastněných stran a rozhodců. Rozhodčí řízení má tedy jak hlasy pozitivní tak i negativní.

6.1 Výhody

Mezi výhody rozhodčího řízení patří určitě nižší náklady oproti nákladům v řízení před soudy obecnými. Je to z určité míry způsobeno kratším řízením a nižší sazbou poplatků za rozhodčí řízení oproti sazbám za soudní poplatky. Nižší náklady ovlivňuje jednoinstančnost rozhodčího řízení, možnost využití znalců a odborníků jako rozhodců. Je však nutné, aby si strany předem prostudovaly u vybraného rozhodčího soudu sazebník, protože se může stát, že rozhodčí řízení může být naopak dražší.

Mezi další výhodou jistě patří možnost si určit rozhodce a jejich počet, místo jednání a jazyk, ve kterém bude řízení vedeno, na rozdíl od soudního řízení, kde složení i obsazení soudu je neměnné. Postup řízení tedy není limitován procesními pravidly a postupy a strany tedy mají možnost si pravidla postupu a procesní podmínky upravit v rozhodčí smlouvě.

Výběr rozhodců je další předností rozhodčího řízení. Tato volba je ponechána na vůli stran a tím získávají strany možnost zvolit si takového rozhodce, který má zkušenosti a znalosti k rozhodnutí sporu nebo kterého znají.

Další předností rozhodčího řízení je jednoinstančnost, což většinou znamená, že je řízení rychlejší a je tím i rychlejší vymahatelnost práva.

Pokud se strany chtějí vyhnout určité medializaci, utajit existenci sporu či průběh řízení nebo uchránit obchodní tajemství, je jistě výhodou, že rozhodčí řízení je neveřejné.

Závěrem je potřeba uvést, že rozhodčí nálezy jsou stejně jako rozhodnutí soudu soudně vykonatelné a tedy vymahatelné i exekučně.

6.2 Nevýhody

Mezi nevýhody rozhodčího řízení jistě patří užší pravomoc rozhodců na rozdíl od soudců obecných soudů. Nemají možnost předvolávat třetí osoby a nemohou vydávat předběžná opatření, která mohou upravit poměry stran do doby, než soud vydá rozhodnutí. Účast svědků nebo znalců je v rozhodčím řízení pouze dobrovolná.

Dále je třeba uvést, že rychlost řízení nemusí být brána vždy jako výhoda, ale i jako nevýhoda v případě, kdy ve sporu není řádně zjištěn skutkový stav věci, a strany nemají možnost nález zvrátit.

Negativně mohou průběh rozhodčího řízení ovlivnit i strany, protože rozhodci nemají donucovací pravomoc a proto může průběh ovlivnit i neochota stran spolupracovat v případě, kdy jedna ze stran má zájem na průtahích v řízení. Takové chování se projevuje napadáním platnosti rozhodčí smlouvy, nepřebíráním zásilek nebo vyhýbáním se jednání.⁶⁰

⁶⁰ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. str. 86

ZÁVĚR

Novela zákona o rozhodčím řízení, zákon č. 19/2012 Sb., s účinností od 1. 4. 2012 zavedla mnoho podstatných změn, především pro řešení sporů v rozhodčím řízení, kdy jednou ze smluvních stran je spotřebitel. Přinesla řadu nových prvků na posílení ochrany spotřebitele od sjednání rozhodčí doložky přes průběh rozhodčího řízení až do chvíle, kdy probíhá výkon rozhodčího nálezu. Důvodů pro novelu rozhodčího řízení bylo několik. Jedním z důvodů bylo velmi nízké povědomí o rozhodčím řízení mezi spotřebiteli. Dále stávající zákon nebyl zcela v souladu s právem Evropské unie a hrozily by České republice ze strany příslušného orgánu Evropské unie nemalé sankce. V neposlední řadě to byla ztráta důvěry veřejnosti v rozhodčí řízení. Zákonodárce se novelou pokusil najít mechanismy, které by důvěryhodnost rozhodčího řízení navrátil a zajistil, aby rozhodčí řízení, jehož účastníkem je spotřebitel, proběhlo v souladu se zákonem a spotřebitel mohl uplatnit všechna svá práva.

Mezi hlavní prvek ochrany spotřebitele, který zabraňuje zneužití rozhodčího řízení, je informační povinnost, resp. náležité vysvětlení o důsledku rozhodčího řízení. Podnikatel by měl ihned při prvním jednáním se spotřebitelem, kdy předkládá informace o smlouvě hlavní, poskytnout náležité vysvětlení. Smyslem tohoto vysvětlení bylo vyrovnání nerovného vztahu mezi podnikatelem a spotřebitelem.

Mezi další prvek ochrany spotřebitele je určitě uzavírání rozhodčí doložky na samostatné listině a uvádění určitých údajů v rozhodčí smlouvě obligatorně. Smyslem sjednávání rozhodčí smlouvy pro řešení spotřebitelských sporů samostatně bylo zamezení ukrývání rozhodčích doložek do smluvních podmínek.

Dále byly zpřísněny kvalifikační podmínky na osobu rozhodce ve sporech ze spotřebitelských smluv a jejich povinnost zápisu do zvláštního seznamu rozhodců vedených Ministerstvem spravedlnosti.

Dále byla zavedena povinnost rozhodovat spotřebitelské spory v souladu s právními předpisy na ochranu spotřebitele. Ve spojení se zavedením povinnosti rozhodovat spotřebitelské spory v souladu s právními předpisy na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem byla zavedena možnost soudního přezkumu, zda bylo v souladu s takovými předpisy rozhodnuto. Spotřebitel má tedy právo obrátit se na obecný soud se žalobou na zrušení rozhodčího nálezu, kdy

byl rozhodčí nález vydán v rozporu s takovými předpisy nebo v rozporu s veřejným pořádkem a dobrými mravy.

Závěrem lze konstatovat, že novela významným způsobem změnila rozhodčí řízení v oblasti týkající se spotřebitelských sporů. Zvýšila se důvěryhodnost rozhodčího řízení a zamezilo se zneužití rozhodčího řízení vůči spotřebitelské neznalosti v dané oblasti. Domnívám se, že pro ochranu spotřebitele byl v rozhodčím řízení stanoven pevný základ, který se opírá o obligatorní náležitosti rozhodčí doložky a je posílen poskytnutím náležitého vysvětlení. Právní úprava rozhodčího řízení poskytuje spotřebiteli dostatečnou ochranu a je jen na spotřebiteli, zda rozhodčí řízení využije či nikoli.

Novelou zákona došlo k bezpečnému a výhodnému způsobu řešení spotřebitelských sporů.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BĚLOHLÁVEK, A. J. *ochrana spotřebitelův rozhodčím řízení*, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 625 s. ISBN 978-80-7179-297-0.

DOBIÁŠ, P. et al. *Současné trendy řešení sporů v rozhodčím řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 218 s. ISBN 978-80-7380-468-8.

LISSE, L. a kol. *Euronovela zákona o rozhodčím řízení s judikaturou*, Praha: Ústav práva a právní vědy, o.p.s. 2012, 504 s. ISBN 978-80-905247-0-5

KLEIN, B., DOLEČEK, M. *Rozhodčí řízení*. Praha: ASPI, a. s., 2007, 272 s. ISBN 978-80-7357-264-8.

KOCINA, J., POLÁČEK, B. et al. *Aktuální otázky rozhodčího řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, 200 s. ISBN 978-80-7380-349-0.

ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*, 3 aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 400 s. ISBN 978-80-7478-004-2

VÍTOVÁ, B. *Nepřiměřená ujednání ve spotřebitelských smlouvách po rektifikaci soukromého práva*, 2. Vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, 264 s. ISBN 978-80-7478-491-0.

Seznam použitých internetových zdrojů

Mgr. Petr Novák, Veronika Ivanová. epravo.cz. . [online]. 14. 8. 2012 [cit. 2015-01-15]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/rozhodci-smlouva-se-spotrebitelem-ve-svetle-novely-zrr-84546.html>

Česká republika. 23 Cdo 3895/2011: Rozsudek Nejvyššího soudu ČR. Brno: Nejvyšší soud České republiky, 2013. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/23Cdo3895/2011>

Česká republika. 20 Cdo 1592/2006: Usnesení Nejvyššího soudu ČR. Brno: Nejvyšší soud České republiky, 2007. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/20Cdo1592/2006>

Česká republika. II. ÚS 2164/10: Nález Ústavního soudu ČR. In: *Sbírka nálezů a usnesení*. Brno: Ústavní soud České republiky, 2011. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=71879&pos=1&cnt=1&typ=result>

Česká republika. 31 Cdo 1945/2010: Usnesení Nejvyššího soudu ČR. Brno: Nejvyšší soud České republiky, 2010. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/31Cdo1945/2010>

Česká republika. III. ÚS 3156/08: Usnesení Ústavního soudu ČR. In: Sbírka nálezů a usnesení. Brno: Ústavní soud České republiky, 2009. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=61143&pos=1&cnt=1&typ=result>

Česká republika. 33 Cdo 3121/2010: Rozsudek Nejvyššího soudu ČR. Brno: Nejvyšší soud České republiky, 2012. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/33Cdo3121/2010>

Česká republika. 20 Cdo 2857/2006: Usnesení Nejvyššího soudu ČR. Brno: Nejvyšší soud České republiky, 2008. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/20Cdo2857/2006>

Seznam ostatních zdrojů – právní předpisy

Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů

Směrnice Rady č. 93/13/EHS o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách ze dne 5. dubna 1993

Doporučení EK č. 98/257/ES ze dne 30. března 1998

SEZNAM ZKRATEK

ZRŘ - Zákon č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

OSŘ - Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Martina Hanyšová

Obor: Právo v podnikání

Forma studia: Kombinované studium

Název práce: Rozhodčí řízení ve sporech se spotřebitelem

Rok: 2015

Počet stran textu bez příloh: 40

Celkový počet stran příloh: 3

Počet titulů českých použitých zdrojů: 7

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 8

Vedoucí práce: JUDr. Ing. Martin Kohout Ph.D.